

ISSN 1303-3387

Kutadgubilig

FELSEFE - BİLİM ARAŞTIRMALARI

12
KASIM 2007

Fezâ Çağının Ellinci Doğum Günü

AYRIBASIM

FEZÂ ÇAĞININ ELLİNCİ DOĞUM GÜNÜ

İnsanın yazıyı, tekeri, yelken ile felsefe-bilimi icâd etmesi kadar önemli bir başarısı, çağlar boyu düşleyegeldiği kuşlar gibi uçup gökkubbenin de ötesinde ne var sorusunun cevabını deneysel olarak verir hâle gelmesidir. Uçak imâlini gerçekleştirip sanayileştirmeye başardıktan sonra geriye yerküremiz ile onu çepeçevre saran havakürenin ötesinde uçsuz bucaksız uzanıp giden fezânın meydan okuması kalmıştı. 4 ekim 1957de Rusların fırlattığı sunî peyk *Sputnik 1*'le Âdemevlâdı fezânın onbinlerce yıllık meydan okumasına cevap vermiştir.

Sputnik 1, bir balon boyutunda dört antenli madenî küredir. İnsanın, fezâdan işittiği ilk beşer eseri sedâ, *Sputnik 1*'in gönderdiği “bip bip” sesleri olmuştur. Bugünkü fezâ araçlarına kıyasla bayağı mütevâzı kalan *Sputnik 1*'in ağırlığı yarattığı sonuçlarla ölçülmelidir. Selefî, Rus Konstantin Eduvardoviç *Tsiolkovski*'nin (1855 – 1935), Alman Hermann *Oberth* (1894 – 1989) ile Amerikalı Robert Hutchings *Goddard*'ın (1882 – 1945) —üçü de fizikçi— birbirlerinden bağımsızca tasarladıkları roket yahut füze taslaklarını gerçekliğe dönüştüren Alman fizikçi ve mühendis Dr Werner Lacey Gilsdorf Freiherr *Von Braun*'un (1912 – 1977) *V-2* roketidir. *Von Braun*, ilk roket denemesini 1934 sonlarında yapmıştır. Fırlatılan iki roketten biri 2.2, öbürüyse 3.5 km irtifâya ulaşmıştır. *V-2* roketinin ilk denemesi 1942dedir. Fakat savaşta kullanılmaları 1944 ile 1945e rastlar. Savaşta atı alan Üsküdarı geçmiş olduğundan, Almanların bu müdhiş silâhı da sonuçuşuz kalmıştır.

Sputnik 1'in halefî Amerikalıların 31 ocak 1958de başarıyla fırlattıkları *Explorer 1*dir. Ancak, bundan önce SSCBde *Koroliov* topluluğunun geliştirdiği *Sputnikler* ile kasım 1957de ilk canlıyı —*Laika* adlı köpeği— fezâyâ taşıyan *Zemioroka* bahse değer olaylardır. Artık, ardı ardına SSCB ile ABD, sâdece fezâyı yoklamakla kalmayıp başta ay olmak üzere, güneşimizin çeşitli gezegenleri ile uydularına insanlı ve insansız taşıt ile araç gönderme yarışına girişeceklerdir.

Yarıncı nesillere yaşanmasını imkânsız kıldığımız yeryüzünün dışında — yeryüzü dışı (İng extraterrestrial)— bir hayatta buluşmaları dileği ve umuduyla...

BU SAYIDA

VARLIK - BİLGİ - AHLÂK ARAŞTIRMALARI

Ş. TEOMAN DURALI
Maneviyâtın Fenomenolojisi İlk Basılışının İkiyüzüncü Yıldönümü

Ş. TEOMAN DURALI
Vefâtının İkiyüzüncü Yılında Tarihte En Önemli
Fikir Binâlarından Birinin Mimarı Immanuel Kant'ı Anarken – VI

ALİ ÇAKSU
Aristo'da Yabancı Düşmanlığı

HABİP TÜRKER
Aristoteles'te Hoşlanma ve Katharsis Kavramını
Ruhbilimsel-Varlıkbilimsel Olarak Yeniden Okuma

Ş. TEOMAN DURALI
Şiir

MEHMET SABRİ GENÇ
Franz Brentano'nun Çağdaş Batı Felsefesine Etkileri

EMEL KOÇ
Homo Viator

MEHMET ATALAY
Düşünce Tarihinde Epistemolojik Bir Denge Unsuru Olarak Ayna Metaforu

LÜTFİ A. ZADE
Puslu Mantığın Doğuşu ve Evrimi
[Çeviren: Yücel Yüksel]

Gerçek Dünyanın Kesin Olmayışının Üstesinden Gelmek:
Lütfi A.Zade ile Bir Röportaj
[Çeviren: Yücel Yüksel]

CHARLES SANDERS PEIRCE
Bilimlerin Bir Taslak Şeklinde Sınıflandırılması
[Çeviren: Nazlı İnönü]

DOĞA ARAŞTIRMALARI - BİLİM

Fezâ Çağının Ellinci Doğum Günü

Amerikalı Öncü Genbilimci, Sunî Yaşam Yarattığını Açıkladı

İSHAK ARSLAN
Klasik Fizikten Kalan Metafizik Miras: Heisenberg Belirsizlik İlkesi

TARİH - TOPLUM - KÜLTÜR ARAŞTIRMALARI

EŞREF ALTAŞ
Kâtip Çelebi'de İshalat Düşüncesi

CAHİD ŞENEL
Sahban Halifat ile: Dil, Yöntem ve Sabır

TÜRKÇENİN FELSEFE - BİLİM SÖZLÜĞÜ

Ş. TEOMAN DURALI